

## Beskrivning

Jag tänker genomföra ett konstpedagogiskt moment på Aguélimuseet i Sala, inte med ett specifikt konstverk utan med en rad målningar som finns på museet, nämligen porträtt målade av Ivan Aguéli (1869-1917). Bland de utställda målningarna på museet dominerar landskapsbilderna, liksom de gör i Aguélis *oeuvre*, men jag har valt att koncentrera mitt moment på hans porträtt av flera anledningar. Dels skrev jag om fyra av hans porträtt i min c-uppsats, så jag känner dem väl.<sup>1</sup> Dels för att deltagarna ska kunna skissa av varandra och dra inspiration från Aguélis porträtt.

## Syftet

Jag väljer att formulera syftet som lärandemål för det är jag van vid från min tid som lärare. Dessutom försöker jag ange lärandemål i tabellen nedan där jag planerar workshopen.

Efter aktivt deltagande i workshopen ska en deltagare ha:

1. Inspirerats till ett eget konstintresse.
2. Fått en ökad insikt om sig själv.
3. Mer kunskap om Ivan Aguélis liv och konstnärskap.

Visserligen tycker jag Aguéli är väldigt intressant som konstnär och det finns mycket att undersöka och förstå i hans konst, men i den här övningen använder jag honom och hans konst som medel snarare än mål.

## Målgrupp

Även om alla åldersgrupper är välkomna är målgruppen i huvudsak vuxna. Jag valde vuxna för att jag har tidigare som lärare (inom IT på universitet) jobbat pedagogiskt med (mestadels unga) vuxna så jag tänker att det är en grupp jag känner mig trygg med. Som del av det jobbet har jag läst en utbildning motsvarande en master i pedagogik just för vuxna inom universitets- och högskoleutbildningar.

---

<sup>1</sup> Magnus Nystedt, ””Samvetsgranna porträtt är alltid en god skola”: En ikonologisk tolkning av fyra porträtt målade av Ivan Aguéli” (C-uppsats, Uppsala, Uppsala universitet, 2021).

## Pedagogiska strategier

Anna Lena Lindberg beskriver i sin avhandling *Konstpedagogikens dilemma* ”två sinsemellan oförenliga hållningar” till konstpedagogik: uppfostrarhållning och karismatisk hållning.<sup>2</sup>

Uppfostrarhållningen präglas av envägskommunikation, där en avsändare förmedlar kunskap och sin tolkning till en mottagare enligt en klassisk syn på lärare och student. Mottagaren tar passivt emot det sändaren förmedlar. Enligt den karismatiska hållningen ska det konstpedagogiska mötet snarare karaktäriseras av känsla och att mottagaren kan tillgodogöra sig ett konstverk oavsett bildningsnivå. Fokus ligger alltså på mottagaren snarare än sändaren. Visserligen tror jag att kunskap om konst kan bidra till att en person kan tillgodogöra sig mer av en konstupplevelse, men jag hör mer hemma på den karismatiska sidan än uppfostrarsidan. Jag tror att alla kan och bör uppleva konst och att faktakunskap om konst inte står i vägen för sådana upplevelser.

En annan modell jag vill hänvisa till är den som vi hittar i Hans Örtegrens artikel *Pedagogiska strategier*.

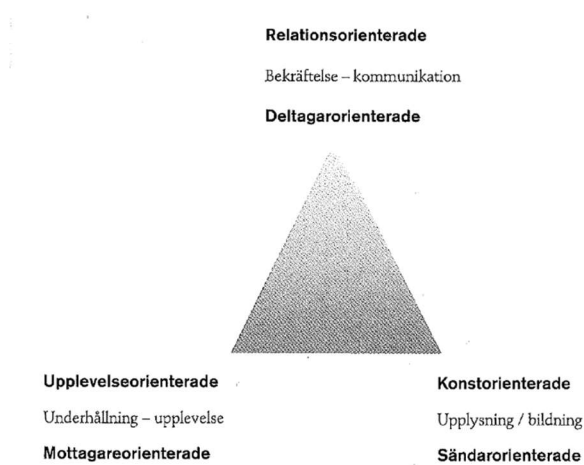


Bild 1: Hans Örtegren, "Pedagogiska strategier", i *Konsten som läranderesurs*, red. Venke Aure, Helene Illeris, och Hans Örtegren (Skärhamn: Nordiska akvarellmuseet, 2009), 226–242, s.228.

Utan att gå in på alla delar i Örtegrens modell finner jag mig dragen till upplevelseorientering och mottagarorientering. För mig är det viktigt att deltagarna får göra något praktiskt själva och att det är deras upplevelse som står i centrum. Jag tror det är det bästa sättet att skapa goda förutsättningar för att deltagarna ska bli engagerade, aktiva och därmed lära sig något.

---

<sup>2</sup> Anna Lena Lindberg, *Konstpedagogikens dilemma: historiska rötter och moderna strategier* (Lund: Studentlitteratur, 1991), s.16.

Framför allt är det inte min roll att förmedla kunskap till deltagarna, inte som i att det finns något rätt eller fel i alla fall, utan snarare att möjliggöra deras egen utveckling av kunskaper, färdigheter och insikter. Det bygger som jag ser det på en dialog, både mellan deltagare och mig, mellan deltagare, och mellan konstverk och deltagare. Med det sagt finns det absolut ett släktskap mellan min hållning och det Örtegren kallar deltagarorienterande, där det ”finns en förväntan att såväl sändare som mottagare i vissa stycken kan byta positioner med varandra”.<sup>3</sup> Jag vill också hänvisa till George E. Heins modell för lärande- och kunskapsteori.

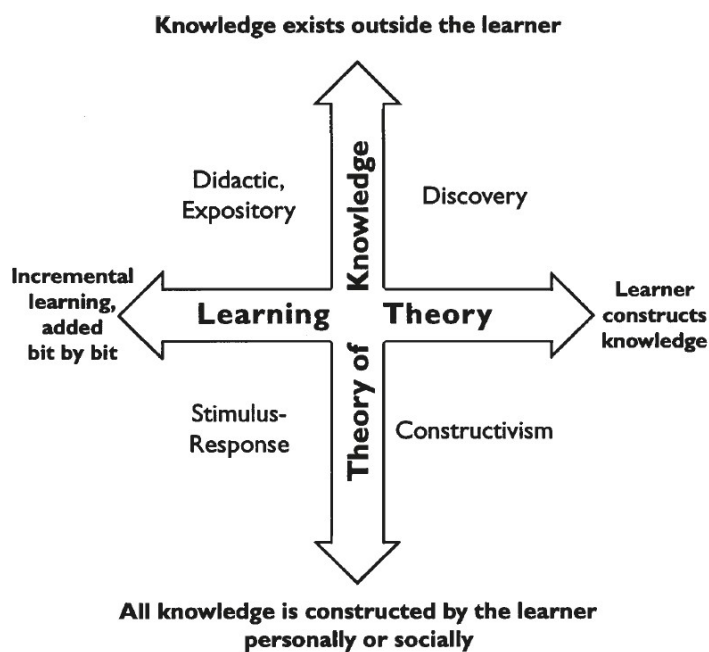


Bild 2: George E. Hein, *Learning in the museum* (London: Routledge, 1998), s.25.

Även om jag finner aspekter som jag dras till i större delen av Heins modell är den konstruktivistiska delen jag är mest bekväm med, alltså modellens nedre högra del. Enligt Hein består konstruktivismen av två delar. Dels att deltagare måste vara aktiva i den konstpedagogiska aktiviteten för att kunna lära sig något. Därför består den konstruktivistiska pedagogiska aktiviteten av stimulation av deltagares sinnen samt fysisk aktivitet, för att stimulera lärande och upplevelse. Dels innefattar den konstruktivistiska inriktningen att deltagarnas upplevelse, lärande och slutsatser inte valideras eller stäms av mot någon sorts rätt svar. Lärarens roll blir då mindre av traditionell katederundervisning och mer av cirkelledarens som tillsammans med deltagarna möjliggör upplevelser.

<sup>3</sup> Hans Örtegren, "Pedagogiska strategier", i *Konsten som läranderesurs*, red. Venke Aure, Helene Illeris, och Hans Örtegren (Skärhamn: Nordiska akvarellmuseet, 2009), 226–42, s.229.

## Ideologisk grund

Min ideologiska grund hämtar jag i Hans-Georg Gadamer's filosofiska hermeneutik, speciellt hans tankar om konst som ett spel.<sup>4</sup> Gadamer menar att i spelet så deltar inte ett subjekt och ett objekt, utan två jämbördiga parter som i spelets böljande fram och tillbaka-rörelser letar sig fram mot sanningen.<sup>5</sup>

De som gör den kanske tätaste kopplingen mellan hermeneutik och konstpedagogik är Rika Burnham och Elliot Kai-Lee. De menar att bra undervisning på gallerier och konstmuseer bör inrikta sig på att upptäcka meningen i konstverk snarare än att tilldela mening.<sup>6</sup> Vidare menar de att det konstpedagogik, specifikt på museer, har det gemensamt med Gadamer's hermeneutik att dialog är grunden till förståelse och tolkning.<sup>7</sup>

Det finns exempel på där Gadamer har använts i konstpedagogiken. Birgitta Gustafsson använder sig av och diskuterar Gadamer's hermeneutik och konstaterar att den hermeneutiska cirkeln ”ofta används som forskningsmetod”.<sup>8</sup> Eva Cronquist går också in på Gadamer's tankar om konsten som ett spel och konstaterar: ”Att spela är att vara i rörelse med egna och andras erfarenheter där själva spelet kan verka förändrande för de som ingår i det”.<sup>9</sup>

## Planering

Själva genomförandet planeras i följande steg:

Steg	Ca. tid (min)	Beskrivning	Lärandemål
1		Välkomna deltagarna. När det verkar som att alla deltagare har kommit, be dem ta plats på varsin stol i cirkeln.	
2		Förklara upplägget för workshopen. Svara på eventuella frågor.	
3	5	Berätta om Aguélis liv och konstnärskap. Det här gör jag för att skapa en bekvämlighet i gruppen och för att alla ska ha en gemensam referensram att utgå ifrån. I det samtalet tänker jag ställa öppna frågor för att få med deltagarna.	3

<sup>4</sup> Hans-Georg Gadamer, *Sanning och metod (i urval)* (Göteborg: Daidalos, 1997); Hans-Georg Gadamer, *Konst som spel, symbol och fest* (Ludvika: Dualis, 2013).

<sup>5</sup> Gadamer 1997, s. 80-81.

<sup>6</sup> Rika Burnham och Elliott Kai-Kee, *Teaching in the Art Museum: Interpretation as Experience*, 1st edition (Los Angeles: J. Paul Getty Museum, 2011), s.59.

<sup>7</sup> Ibid, s.60-61.

<sup>8</sup> Birgitta Gustafsson, ”Att sätta sig själv på spel: Om språk och motspråk i pedagogisk praktik” (Diss., Växjö university, 2008), s.89.

<sup>9</sup> Eva Cronquist, ”Samtidskonstbaserat gestaltungsarbete i utbildningen av bildlärare: Om vikten av transformativ beredskap i förändringsprocesser” (Diss., Växjö, Linnéuniversitetet, 2020), s.57.

4	5	Ge deltagarna första uppgiften, att gå runt i lokalen och titta på Aguélis målningar, framför allt porträtten, och notera hur Aguéli målade, om de kan se några speciella karaktärsdrag, vad målningarna säger dem om Aguéli och hur han såg världen. Jag ber dem att skriva ner några ord som beskriver de tankar och intryck de får när de tittar på målningarna.	1
5	10	Samlas i cirkeln igen och diskutera vad de har sett och vilka intryck de fått. Fokus ligger på vad de upplevt, inte på någon form av rätt eller fel tolkning från deras sida.	1
6	15	Ge deltagarna andra uppgiften, att para ihop sig två och två och skissa varandras porträtt ”i Aguélis anda”. De får använda lokalen som de vill, gå runt och titta på målningar, sitta ner om de vill osv.	
7	20	Vi samlas i cirkeln och diskuterar deras erfarenhet. Låt var och en hålla upp sin skiss och låt den som blivit avporträtterad säga något om vad de ser i ”sin” bild, vad de känner och upplever. Kan de se något av Aguéli i skissen?	2
8		Avslutande kommentarer från deltagarna och från mig.	
9		Säg tack till alla för att de var med och avsluta workshopen.	
10		Bjud på kaffe, te och pepparkaka till de som vill vara kvar en liten stund.	

## Genomförande

Tillsammans med museet bestämde jag att workshopen skulle äga rum 17 december kl. 14.00. Museet lade ut inbjudning till workshopen på deras facebookside och jag delade information om den i flera lokala facebookgrupper. Totalt fick jag in två anmälningar.

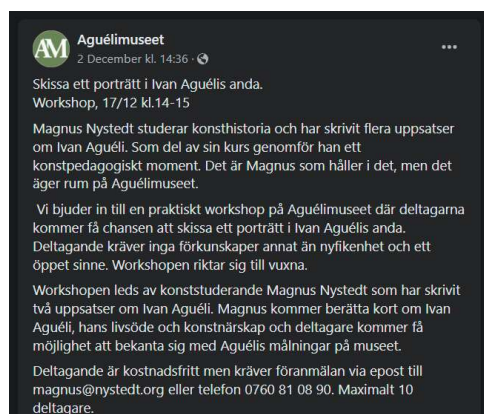


Bild 3: Aguelimuseets inlägg på Facebook.

På dagen ställde jag i ordning utställningslokalen, med 11 stolar i en cirkel mitt i lokalen.<sup>10</sup> Alla stolar försågs med en skrivplatta, ett antal A4-papper och en blyertspenna.

<sup>10</sup> Inspirerad av Darlene E. Clover och Emily Stone, ”Casting light and shadow: reflections on a non-formal adult learning course”, i *Adult education, museums and art galleries*, red. Darlene E. Clover m.fl. (Rotterdam: Sense Publishers, 2016), 191–202.

Den första deltagaren anlände på utsatt tid, den andra några minuter sent. Det visade sig att de båda visste mycket om Aguéli, så den inledande momentet där jag skulle berätta om Aguéli kändes onödigt och vi hade i stället en diskussion om olika aspekter av Aguélis liv och konst.

Momentet därefter då de skulle gå runt och titta på porträtten och skriva ner tankar de hade fungerade bra, liksom diskussionen efter det.

Den huvudsakliga uppgiften gick också bra. Båda deltagarna tog den på allvar och skissade sina porträtt. I diskussionen om skisserna hade de svårt att peka på något i Aguélis porträtt som hade påverkat dem, men det var ändå inte så konstigt. Aguéli var trots allt, för mig, medel snarare än mål. Däremot blev det en bra diskussion om vad ett porträtt egentligen är och vad de kände när de såg porträttet av dem själva.

En journalist från lokaltidningen dök upp ungefär halvvägs genom passet. Det var förstås jättekul, men hon intervjuade mig och deltagarna och tog bilder, vilket krävde lite förståelse och flexibilitet framför allt för mig.

Kaffe efter workshopen blev inte av för en av deltagarna hade bråttom iväg och den andra lämnade då också.

Sammanfattningsvis följde jag min planering och den fungerade i stora drag. Det var riktigt roligt, deltagarna uppskattade det och museet också. Innan jag lämnade museet pratade jag med intendenten om att göra några praktiska moment i vår.

## **Diskussion**

Vad gäller min ideologiska grund och pedagogiska inriktning känner jag också att de passade väl för det jag genomförde. Min största utmaning var att hålla en karismatisk hållning, för att använda Lindbergs begrepp. Jag ansträngde mig genom hela workshopen att ställa öppna frågor om hur deltagarna tänker och känner, i enlighet med den ideologiska grund och pedagogiska strategi jag diskuterat ovan. Det bedömer jag att jag lyckades bra med, men anser samtidigt att jag hade svårt för att inte föra in mig själv och mina tankar i processen för mycket. Jag kände vid flera tillfällen att jag inte skulle berätta om något jag visste om Aguéli eller målningarna vi tittade på. Balansen mellan att använda min kunskap och låta deltagarna framträda var svår och något jag måste arbeta vidare med.

Visserligen känner jag att jag måste veta mycket mer om bl.a. konstruktivismen så väl som Gadamers hermeneutik, men jag känner mig stärkt i min tro att det finns mer att upptäcka inom de områdena och att de kan komplettera varandra, samt att de passar mig väl.

Efter genomförd workshop har jag bara stärkts i de beslut jag redogjort för ovan. Jag försökte att möjliggöra deltagarnas egna upptäckter och lärande snarare än att jag lärde ut och styrde. Jag har tidigare varit cirkelledare och känner igen mig i Philippa Nanfeldts ord om cirkelledaren som måste ”vara spontan, entusiasmerande och själv våga göra nya upptäckter”.<sup>11</sup>

Om läromålen uppnåddes vet jag inte med säkerhet, men den återkoppling jag fick från deltagare och intendent Helen Karlsson pekar på att vi var på rätt håll i alla fall, vilket jag tar som positivt.

Slutsatsen är att detta var riktigt krävande trots få deltagare, men framför allt riktigt roligt och jag vill fortsätta med detta i framtiden, kanske i en uppsats. Den ideologiska och pedagogiska inriktningen känns rätt för mig och möjligheten att samarbeta med Aguélimuseet gör det än mer spännande.

## Källor

Burnham, Rika, och Elliott Kai-Kee. *Teaching in the Art Museum: Interpretation as Experience*. 1st edition. Los Angeles: J. Paul Getty Museum, 2011.

Clover, Darlene E., och Emily Stone. ”Casting light and shadow: reflections on a non-formal adult learning course”. I *Adult education, museums and art galleries*, redigerad av Darlene E. Clover, Kathy Sanford, Lorraine Bell, och Kay Johnson§, 191–202. Rotterdam: Sense Publishers, 2016.

Cronquist, Eva. ”Samtidskonstbaserat gestaltungsarbete i utbildningen av bildlärare: Om vikten av transformativ beredskap i förändringsprocesser”. Diss., Linnéuniversitetet, 2020.

Gadamer, Hans-Georg. *Konst som spel, symbol och fest*. Ludvika: Dualis, 2013.

———. *Sanning och metod (i urval)*. Göteborg: Daidalos, 1997.

Gustafsson, Birgitta. ”Att sätta sig själv på spel: Om språk och motspråk i pedagogisk praktik”. Diss., Växjö university, 2008.

Lindberg, Anna Lena. *Konstpedagogikens dilemma: historiska rötter och moderna strategier*. Lund: Studentlitteratur, 1991.

---

<sup>11</sup> Philippa Nanfeldt, ”Vad, hur och för vem? Konstpedagogikens historia på Göteborgs konstmuseum”, red. Jeff Werner och kristoffer Arvidsson, *Skiascope: Göteborgs konstmuseums skriftserie* 4 (2011): 174–282, s.200.

Nanfheldt, Philippa. "Vad, hur och för vem? Konstpedagogikens historia på Göteborgs konstmuseum". Redigerad av Jeff Werner och kristoffer Arvidsson. *Skiascope: Göteborgs konstmuseums skriftserie* 4 (2011): 174–282.

Nystedt, Magnus. ""Samvetsgranna porträtt är alltid en god skola": En ikonologisk tolkning av fyra porträtt målade av Ivan Aguéli". C-uppsats, Uppsala universitet, 2021.

Örtegren, Hans. "Pedagogiska strategier". I *Konsten som läranderesurs*, redigerad av Venke Aure, Helene Illeris, och Hans Örtegren, 226–42. Skärhamn: Nordiska akvarellmuseet, 2009.

## Bilagor

### Tidningsartikel

Sala Allehandas artikel om workshopen finns här:

<https://www.salaallehanda.com/2021-12-18/hugade-larde-sig-skissa-som-agueli>

För den som inte kan logga in på länken ovan finns artikel som pdf här:

<https://drive.google.com/file/d/1-9wqxY5WsdVBYQaQnJAqPnR5zNBKnpS9/view>

### Bilder från Aguélimuseet





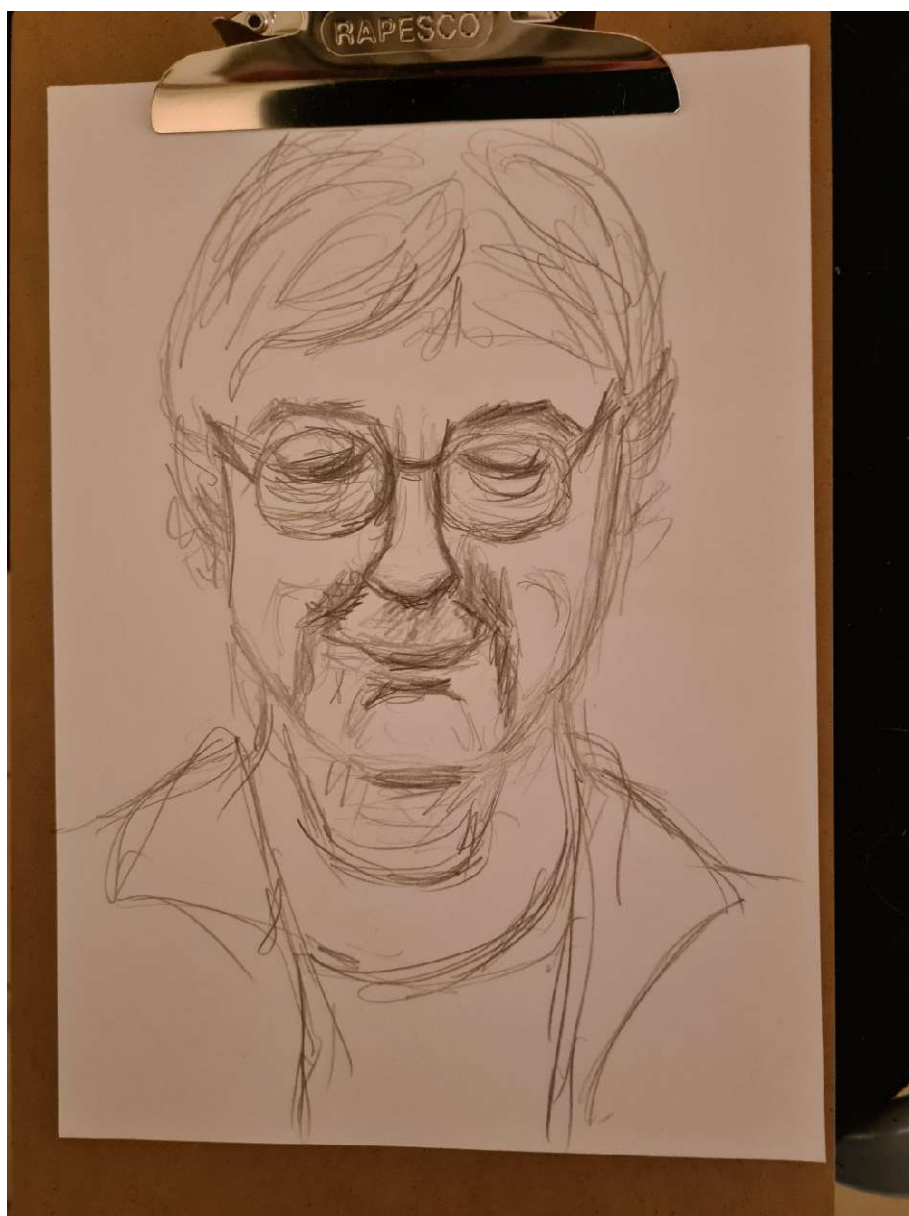
*Bild 4: Vi ställer 10 stolar en cirkel och placerar skrivplattor med papper och penna på varje stol*



*Bild 5: Vi ställer i ordning stolarna i en cirkel i utställningsrummet.*



*Bild 6: Lokaltidningens reporter intervjuar deltagarna när de skissar varandras porträtt.*



*Figur 7: Ett av deltagarnas skisser.*



*Figur 8: En av deltagarnas skisser.*